
FOLKETINGET

Miljø- og Planlægningsudvalget

Til: Europaudvalget

Dato: 15. januar 2008

Miljø- og Planlægningsudvalgets udtalelse til Europaudvalget om Kommissionens Grønbog om tilpasning til klimaændringer – hvad kan der gøres på EU-plan - KOM (2007) 0354.

Europaudvalget har med brev af 7. december 2007 til Miljø- og Planlægningsudvalget anmodet udvalget om at behandle Kommissionens grønne bog om tilpasning til klimaændringer – hvad kan der gøres på EU-plan – KOM (2007) 0354, jf. MPU alm. del – bilag 48.

Miljø- og Planlægningsudvalget ønsker på den baggrund at afgive følgende udtalelse:

Et flertal i udvalget (V, DF og KF) henviser til regeringens høringssvar, som flertallet kan tilslutte sig.

Et mindretal i udvalget (S, SF, RV, EL og IA) finder, at Kommissionens Grønbog er et positivt initiativ, som mindretallet kan bakke op om. Mindretallet anbefaler, at Kommissionen i det videre arbejde fokuserer på den forebyggende indsats på fællesskabsplan og i medlemslandene, herunder en gennemgribende opdatering af de eksisterende EU-regler og støtteordninger.

Mindretallet er enig med Kommissionen i, at det er nødvendigt med en forebyggende indsats, og mener, at tilpasningen til klimaforandringerne skal ses som en positiv udfordring, og at Europa skal investere klogt i tilpasningerne, således at de får størst mulig gavnlige effekt.

Grønbogen bør hurtigst muligt følges op af en Hvidbog med en liste over de nødvendige initiativer på alle områder, samtidig med at arbejdet med initiativerne igangsættes.

Vandmiljø

Der er grund til i endnu større grad at fokusere på vandmiljøets tilpasning, end der lægges op til i Grønbogen. Det fremgår af Grønbogen, at:

"Med vandrammedirektivet har vi en sammenhængende ramme for integreret forvaltning af vandressourcerne. Det omhandler imidlertid ikke klimaændringerne direkte. Udfordringen vil bestå i at inkorporere foranstaltninger til håndtering af klimaændringerne som led i direktivets gennemførelse fra og med den første planlægningscyklus for 2009".

Mindretallet støtter, at konsekvenserne af klimaændringerne inkorporeres i Vandrammedirektivets første planlægningscyklus for 2009. Det fremgår af sammenhængen, at Kommissionen især har fokus på kvaliteten af vandforsyningen i et forandret klima og i mindre grad på vandmiljøet. Det er afgørende, at Kommissionen og medlemslandene i lige så høj grad retter opmærksomheden på vandmiljøet, når det skal sikres, at den første planlægningscyklus inkorporerer disse foranstaltninger.

Baggrundsrapporter, udarbejdet for den danske regering, peger på, at klimaændringerne vil føre til en reduktion i vandets iltindhold og en større udvaskning af næringsstoffer fra land, jf. bl.a. rapporterne "Klimaændringers betydning for vandkredsløbet i Danmark" (Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse Rapport 2006/22) og "Klimaændringers effekter på marine økosystemer, (Faglig rapport fra DMU nr. 598.). De centrale konklusioner er her at:

- "Det forventes at en temperaturstigning på 3 grader som følge af klimaændringer alt andet lige vil medføre en reduktion i iltindholdet på ca. 30 % i sommer/efterårssæsonen og en 2-3-dobling af det areal der rammes af iltsvind sammenlignet med i dag. De negative effekter på dyrelivet forventes at blive endnu mere udtalte. Omfattende iltsvind og store områder med en havbund uden bunddyr kan derfor gå hen at blive normen i løbet af dette århundrede",
- "På baggrund af temperatur- og nedbørscenarier konkluder rapporten, at vandmiljøet vil blive påvirket markant i fremtiden. Især Vestdanmark vil i vinterhalvåret opleve stigende grundvandstand og øget afstrømning. I Østdanmark imødeses en signifikant forlængelse af sommerperiodens minimale vandføring, selv om der fortsat hersker

usikkerhed om effekten af fremtidige ekstremhændelser. Begge udviklingstendenser vil kunne bidrage til stigende problemer med udvaskning af næringsstoffer som fosfor og kvælstof til vandmiljøet.”

Generelt om tålegrænser

Ændrede gennemsnitstemperaturer og nedbørsforhold m.m. kan også påvirke miljøet og naturens evne til at optage eller neutralisere andre stoffer, herunder miljøfremmede stoffer. Fællesskabets lovgivning bør derfor opdateres således at fastsatte mål og tidsgrænser bliver justeret i overensstemmelse hermed under iagttagelse af forsigtighedsprincippet.

Nogle af disse tiltag vil have karakter af økonomiske win-win situationer, når de samtidig nedbringer emissioner af drivhusgasser. Eksempelvis kan emissionen af NO_x (SO₂, kviksølv, partikler m.m.) fra kraftværker nedsættes ved at behandle røggassen, men den kan også nedsættes ved at sikre gennemførelsen af større kapacitet til VE-produktion.

Natur og bymiljø

De forøgede nedbørsmængder i Danmark og Nordeuropa kan ikke håndteres fuldt ud med de eksisterende kloaknet, selv ikke i udbygget og renoveret form. Inddragelse af lavtliggende landområder, reservoir, naturgenopretning og etablering af bynære vandmiljøer bør inddrages som virkemiddel ved vedtagelse af foranstaltninger til håndtering af regnvand.

CO₂ optag

Klimaforandringerne vil påvirke jordens evne til at optage CO₂ negativt. I forvejen afgiver jorderne i EU-15 mere CO₂, end der optages, pga. tab af organisk materiale (mere end 45 mio. tons CO₂ i 2005). Dette bør inddrages i fællesskabets regler og støttepolitik, således at tabet minimeres eller vendes til et netto-optag af CO₂. Dette vil have en række positive sideeffekter i form af mere natur, mere robuste jordbundsforhold samt mindske CO₂-belastningen.

Skovene i Nordeuropa optager mere CO₂ i et varmere klima, men samtidig tyder ny forskning på, at det forandrede klima vil betyde en netto CO₂-afgivelse fra skovene, fordi nedbrydningen af blade m.v. i skovbunden er mere intensiv.

Mindretallet finder, at EU bør arbejde for, at muligheden for at medregne optag af CO₂ i de nationale reduktionsforpligtelser begrænses og helt udelukkes. Denne politiske tilpasning til klimaforandringerne bør indgå i EU's forhandlingslinje.

Infrastruktur og planlægning

Infrastruktur som veje, broer m.v. bygges med henblik på at skulle fungere i op til 100 år eller mere. Ved vurderingen af virkningerne for miljøet (VVM) bør klimaændringerne inddrages således at miljøpåvirkningerne i fremtidens klima inddrages, og ikke kun de nuværende miljø- og klimaforhold.

Natur

Bestræbelserne på at skabe mere og sammenhængende naturområder bør intensiveres for at sikre arterne større mobilitet i et forandret klima. Samtidig bør indsatsen mod invasive arter forstærkes.

Dyrkning af etårige energiafgrøder bør begrænses mest muligt, også fordi disse afgrøder vil konkurrere med etablering af natur i marginale områder.

Landbruget

Landbruget bør spille en meget stor rolle i tilpasningen til klimaforandringerne og ikke kun gennem erhvervets eget valg af nye afgrøder. Landbruget optager en stor andel af Europas areal og en endnu større andel af EU's budget. Klimatilpasning bør inddrages i ændringerne af EU's landbrugspolitik.

Affaldsdepoter, kemikalier, pesticider og grundvand

I hvert fald i Danmark og store dele af Nordeuropa vil jordmiljøet blive mere 'vådt' i fremtiden, og dette vil betyde, at der vil være en større kontakt med overflade og undergrund. Grundvandsdannelsen vil derfor i højere grad end nu blive påvirket af aktiviteterne på overfladerne, herunder udsivninger fra affaldsdepoter, forurenede jord, pesticidanvendelse, kemikalieoplag- og produktion m.m. Godkendelsesordninger m.v. bør derfor justeres for at tage højde for den øgede risiko for forurening af vandmiljøet, herunder grundvandet. Det gælder vandrammedirektivet, pesticiddirektivet, REACH m.m.

EU's eksterne politik

Det værdsættes, at grønbogen lægger stor vægt på, at tilpasningskrav integreres i EU's eksterne foranstaltninger.

Det er helt afgørende, at udviklingslandenes indsats for at opfylde FN's millenniumsudviklingsmål ikke undermineres af klimaændringerne. Det kræver, at EU tager beslutning om at yde additional klimabistand, og at EU tager nye politiske initiativer.

Som en del af samarbejdet med nabolande lægger mindretallet stor vægt på også at inddrage Europas nordlige dele, herunder Grønland, i nye klimatilpasningsstrategier - og i den sammenhæng en generel fornyelse og styrkelse af det arktiske miljøsamarbejde.

EU bør gå i spidsen for også i praksis at sikre handel med miljøteknologi uden toldbegrænsninger samt for at sikre langt hurtigere teknologioverførsel fra verdens rige lande til verdens fattige lande.

En vigtig del af en kommende hvidbogs konkrete initiativer på dette område bør samtidig bidrage til at udvikle EU's politik for gennemførelsen af Bali-konferencens "Road-map to Copenhagen" på de områder, der handler om klimatilpasning, finansiering og teknologioverførsel.

Med venlig hilsen

Steen Gade,
formand